

Стеблій Г.Я.

к.е.н., професор,

Львівський інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

e-mail: hstebliy@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9858-4937

Тувакова Н.В.

к.е.н., доцент,

Львівський інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

e-mail: tuva20@gmail.com; ORCID ID:0000-0002-2878-1529

КЕЙНСІАНСТВО І МОНЕТАРИЗМ ЯК ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ КОНСТРУКЦІЇ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ

Анотація. Досліджується незаперечна єдність і долається асиметричність таких понять як фінансова система і фінансово-кредитна система на основі двох основних інструментів – фінансів і кредиту. Обґрунтовується положення, що грошовий механізм разом з механізмом оподаткування і державних видатків, механізм кредитування, заощадження та інвестування визначають основні компоненти фінансово-кредитної системи і забезпечують фінансову активність суспільства. Головна увага приділяється дослідженню теоретико-методологічної основи фінансово-кредитної системи, які формують дві потужні наукові конструкції – кейнсіанство і монетаризм. Вони відрізняються між собою не так за суттю, як за засобами державного впливу на формування фінансово-кредитної системи. Зокрема теорія Дж. М. Кейнса передбачала найбільш дієвим інструментом державного регулювання економіки монетарні і фіскальні механізми з переважанням бюджетної політики. Передусім це прямі державні видатки на стимулювання ефективного попиту, а також вилучення державних заощаджень за допомогою системи податків і позик. Позиція ж монетаристів передбачала, що грошова сфера і прозиція грошей були основним предметом державного регулювання, згідно чого, інфляція – це грошовий феномен, а її основною причиною є форсована емісія грошей. Через це грошові інструменти вважалися головними у своєму впливові на національну економіку.

Отже, кожна з цих теорій – кейнсіанство чи монетаризм – не могли довести свою перевагу у формуванні фінансово-кредитної системи та форм державного впливу на національну економіку. Дискусійні питання між ними дозволяє розв'язати теорія «великого неокласичного синтезу», яка узагальнила теоретичні і практичні досягнення різних наукових концепцій та усунула протистояння між кейнсіанством і монетаризмом. В результаті була подолана невідповідність в розумінні таких понять як «фінансово-кредитна система» і «фінансова система». Підтвердженням цього слугують різні моделі фінансових систем США, Японії та європейських країн, а також України.

Ключові слова: кейнсіанство, кредит, монетаризм, монетарна політика, фінанси, фінансова система, фінансово-кредитна система, фіскальна політика.

Формул 0; рис. 1; табл.: 0; бібл.: 17

Stebliy H.Y.

PhD in Economics, Professor,

Lviv institute SHEI “University of Banking”

e-mail: hstebliy@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9858-4937

Tuvakova N.V.

PhD in Economics, Associate Professor,

Lviv institute SHEI “University of Banking”

e-mail: tuva20@gmail.com; ORCID ID:0000-0002-2878-1529

KEYNESIANISM AND MONETARISM AS THEORETICAL AND METHODOLOGICAL CONSTRUCTIONS OF FINANCIAL AND CREDIT SYSTEM

Abstract. We research the undeniable unity and overcome the asymmetry of such concepts as a financial system and financial and credit system based on the two main instruments – finance and credit. The article substantiates the statement that the monetary mechanism together with the mechanism of taxation and public expenditure, the mechanism of lending, savings and investment determine the main

components of the financial and credit system and provide financial activity of society. The main attention is paid to the study of theoretical and methodological fundamentals of the financial and credit system, which form two powerful scientific constructions – Keynesianism and monetarism. They differ between themselves not so in fact, as the means of state influence on the formation of financial and credit system. In particular, the theory of J. M. Keynes contends that monetary and fiscal instruments with a predominance of fiscal policy are the most effective mechanisms of state regulation of the economy. First of all, these are direct government spending on stimulation of effective demand, as well as the withdrawal of public savings through a system of taxes and loans. The position of the monetarists is that the monetary sphere and the position of money are the main subjects of government regulation, according to which, inflation is a monetary phenomenon, and its main reason is the forced issue of money. Because of this, monetary instruments are considered to be the main ones in their impact on the national economy.

So, each of these theories – Keynesianism or monetarism – can't prove their advantage in the formation of the financial and credit system and forms of government influence on the national economy. The theory of "great neoclassical synthesis", which generalized theoretical and practical achievements of various scientific concepts and eliminated the confrontation between Keynesianism and monetarism, allows to solve discussion questions between Keynesianism or monetarism. As a result, the asymmetry in the understanding of such concepts as "financial and credit system" and "financial system" is overcome. This is confirmed by various models of financial systems of the USA, Japan and European countries, as well as Ukraine.

Keywords: Keynesianism, credit, Monetarism, monetary politics, finances, financial system, financial and credit system, fiscal politics.

JEL Classification: B22, B26, G18, G28, G38.

Formulas: 0; fig.: 1; tabl.: 0; bibl.:17

Стеблій Г.Я.

к.е.н., професор,

Львовский институт ГВУЗ «Университет банковского дела»

e-mail: hstebliy@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9858-4937

Тувакова Н.В.

к.е.н., доцент,

Львовский институт ГВУЗ «Университет банковского дела»

e-mail: tuva20@gmail.com; ORCID ID:0000-0002-2878-1529

КЕЙНСИАНИЗМ И МОНЕТАРИЗМ КАК ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ КОНСТРУКЦИИ ФИНАНСОВО-КРЕДИТНОЙ СИСТЕМЫ

Аннотация. Исследуется несомненное единство и преодолевается асимметричность таких понятий как финансовая система и финансово-кредитная система на основе взаимодействия двух основных инструментов – финансов и кредита. Основное внимание уделяется исследованию теоретико-методологической основы финансово-кредитной системы, которую формируют две мощные научные конструкции - кейнсианство и монетаризм. Последние отличаются не столько по сути, как по форме государственного влияния на формирование финансово-кредитной системы. Дискуссионные вопросы между ними позволяет разрешить теория «великого неокласического синтеза».

Ключевые слова: кейнсианство, кредит, монетаризм, монетарная политика, финансы, финансовая система, финансово-кредитная система, фискальная политика.

Формул 0; рис. 1; табл.: 0; библи.: 17

Вступ. Фінансово-кредитна система, актуальні проблеми якої – економіка грошей, банківництва і фінансових ринків є важливим елементом сучасної економічної науки. Це пояснюється тим, що фінансові ринки швидко змінюються, а фінансові інструменти з'являються щодня. Фінансово-кредитна система – динамічна структура, яка сприяє ефективному використанню виробничих ресурсів, забезпечує функціонування каналів залучення депозитів і надання позичок, формує кількість грошей в економіці, є важливим джерелом швидких фінансових інновацій. Недоліки в її функціонуванні можуть призвести до значних коливань рівнів

національного виробництва, зайнятості і цін. З цих позицій дослідження теоретико-методологічної платформи фінансово-кредитної системи, яку формують дві наукові концепції – кейнсіанство і монетаризм, є особливо актуальним, оскільки дозволяє визначити новий тип макрорегулятора, де поєднувалися б стабільність грошового обігу, економічне зростання та соціальна справедливість.

Аналіз дослідження та постановка завдання. Розуміння теоретико-методологічної основи фінансово-кредитної системи забезпечує її ефективне функціонування та сприяє здоровому стану економіки і підвищенню життєвого рівня населення. Ця проблема розглядається у працях О. Василик, О. Вовчак, В.Геєця, Т.Єфименко, В.Міщенко, Ф.Мишкіна, С.Панчишина, О. Пивоварського, Сакс Дж., П.Семюелсона, О.Терещенко, А.Чухна та ін. Однак, ряд питань і надалі залишаються дискусійними. Зокрема, подальшого дослідження у даному напрямку потребує наукове обґрунтування змішаного регулювання економікою на основі фіскальної та монетарної політик, що є формою прояву фінансово-кредитної системи, яка оптимально поєднує такі інструменти як фінанси і кредит та забезпечує подолання суперечностей концепції кейнсіанської бюджетної стратегії та грошового феномену інфляції монетаристів.

Мета статті – це узагальнення теоретичних і практичних досягнень наукових концепцій кейнсіанства та монетаризму, що формують теоретико-методологічну основу фінансово-кредитної системи і дозволяють подолати асиметричність у розумінні понять фінансова система та фінансово-кредитна система.

Результати дослідження. Фінансово-кредитна система як важлива складова макроекономічної системи перебуває у центрі загальної наукової полеміки, що спричиняє новий підхід до її аналізу та поглибленого дослідження.

Саме слово “система” має грецьке походження, що означає – поєднання, устрій, утворення і є сукупністю якісно визначених елементів, між якими існує закономірний взаємозв’язок чи взаємодія. Специфічна ознака системи – це системні, інтегровані чинники, які забезпечують її цінність [1,с.31]. З позиції сучасної економічної теорії економічна система розглядається як сукупність механізмів організації національної економіки, що включає : 1) ринковий механізм; 2) об’єднання ділових одиниць і власників різних ресурсів; 3) державу [2,с.79]. Отже, економічну систему творить велика кількість різноманітних механізмів та інструментів, які організують національну економіку та впорядковують економічне життя суспільства. Серед них особливе місце займає грошовий механізм, який поєднує всі елементи національної економіки в єдине ціле, забезпечує рух виробничих ресурсів і виготовлення продуктів між економічними суб’єктами. Разом з грошовим механізмом важливим елементом економічної системи є механізм оподаткування і державних видатків, механізм кредитування, заощадження та інвестування [2, с.80]. В сукупності ці механізми і формують фінансово-кредитну систему.

Поняття фінансово-кредитної системи набуло поширення в економічній літературі у 70-ті роки ХХ століття. З цього часу розпочалася гостра наукова дискусія, яка триває і нині щодо взаємозв’язку фінансів і кредиту. Оскільки розмежувати фінансову і кредитну системи країни дуже складно. На підставі даної дискусії було визначено три основні концепції щодо з’ясування фінансів і кредиту: 1) кредит є економічною категорією, а фінанси – ні; 2) фінанси охоплюють кредит і тому кредит є елементом фінансів; 3) фінанси і кредит самостійні, але тісно пов’язані економічні категорії [3, с. 12; 4, 5]. На наш погляд саме третя концепція дозволяє подолати асиметричність в розумінні фінансів і кредиту та формує наукову основу для застосування таких понять як “фінансово-кредитна система” (переважно в Україні) та “фінансова система” (переважно в країнах Заходу). Оскільки фінансові ресурси переходять у кредитні, а кредитні – у фінансові, то з цих позицій долається невідповідність понять “фінансова система” та “фінансово-кредитна система”. Адже будь-яке з них відображає взаємодію фінансів і кредиту в їх загальному впливові на процеси національної економіки.

Ми погоджуємося з думкою М. Крупки, що фінансова система – це сукупність різних фінансових інституцій, які здійснюють фінансові операції і одночасно є суб’єктами і об’єктами управління фінансами. Однак, дане твердження реалізується в повній мірі лише з урахуванням обов’язкового його елемента – кредиту. Тому нині, як у вітчизняній, так і у західній економічній науці поняття “фінансова система” об’єднує в єдине ціле два основні інструменти – фінанси і кредит і не протистоїть поняттю “фінансово-кредитна система”. Підтвердженням цього може слугувати найбільш популярний у світі підручник з макроекономіки П.Семюелсона і В. Нордгауза [6, с.245-246, 269-271], або підручник з макроекономіки К. Макконелла і С. Брю [7,

с.363-366, 388-389], де модель фінансової системи США включає: Федеральну резервну систему (ФРС), яка є центральним банком країни і до якої належить 12 федеральних резервних банків (вони є водночас центральними банками); комерційні банки; ощадні установи. В той же час Ф. Мишкін, автор не менш популярного американського підручника з теорії фінансів “The economics of Money, Banking and Financial Markets” вважає, що головним елементом фінансової системи США є кредитори (заощадники), позичальники (витратники), фінансові посередники і фінансові ринки. [8, с.47-50]. Нині фінансову регулятивну структуру США характеризує рис. 1 [9, с.29; 10].

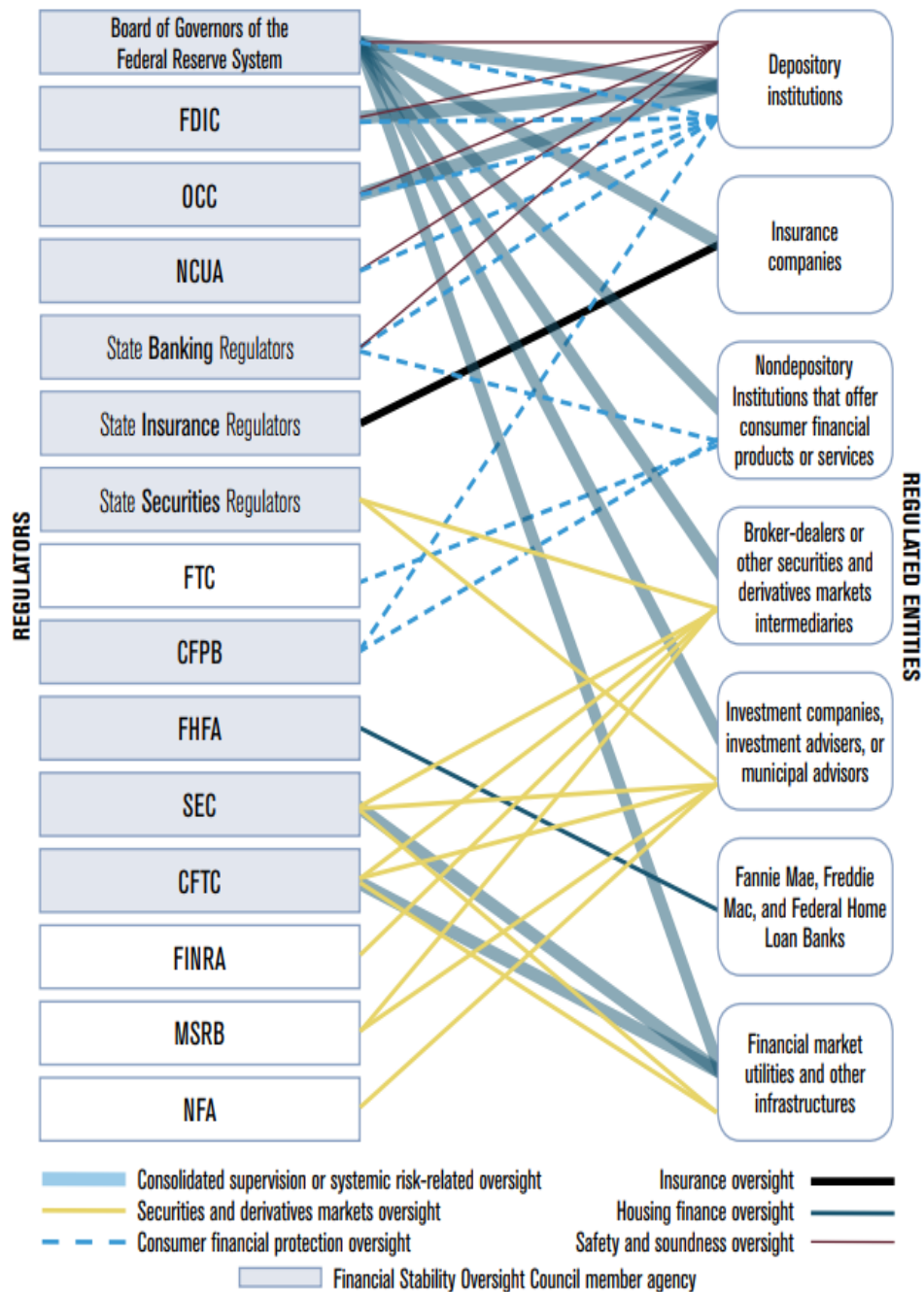

Рис.1. Фінансова регулятивна структура США [9]

Варто зазначити, що одна з найбільших і найсучасніших фінансових систем у світі – це фінансова система Японії. Обсяг її фінансових активів у фінансовому секторі досяг приблизно 620% ВВП у 2016 році, порівняно приблизно із 1000% у Сполученому

Королівстві (Великобританія), 675% у зоні Євросоюзу та 462% у США. Фінансові конгломерати складають близько 170% ВВП. Більше половини загальних фінансових активів утримуються комерційними банками. Решта переважно розподіляються між страховими компаніями (14% загальних активів), пенсійними фондами(8%), фірмами з цінними паперами (5%) та інвестиційними компаніями (6%) [11].

Якщо розглянути фінансові системи окремих країн Європи, то всі вони надають перевагу на фінансовій арені банкам, а фондові і страхові компанії займають другорядну роль [12 -14]. Для прикладу, фінансова система Польщі працює нині досить стабільно. Згідно з даними Національного банку Польщі (НБП), якість кредитів нефінансового сектора у 2017 році значно покращилася, що мало позитивний вплив на фінансове становище суб'єктів ринкового механізму, зокрема, високої ліквідності та прибутковості фірм і сприятливу ситуацію на ринку праці (зниження рівня безробіття і підвищення доходів населення. В результаті відбулося прискорення економічного зростання (2,9%) на противагу його уповільнення наприкінці 2016 року (2,2%) [15].

Щодо України, то ми поділяємо думку відомих економістів Дж. Сакса і О. Пивоварського, що вітчизняна фінансово-кредитна система включає такі основні базові складові, як Національний банк України, державний бюджет та мережу комерційних банків [16, с 55]. В той же час, незалежно від моделі фінансово-кредитної системи (нині в світі їх нараховується більше 20), формою її прояву є проведення фіскальної та монетарної політики, теоретико-методологічну основу яких формують, в основному, дві потужні наукові конструкції – кейнсіанство і монетаризм.

Основні положення фіскальної політики були запропоновані англійським економістом Дж.М.Кейнсом, теорія якого спиралась на два основні підходи до регулювання національної економіки. Перший зводився до того, що вільне ринкове "плавання" підприємців у масштабах цілої державно-оформленої економіки спричиняло серйозні кризові потрясіння і тривалу стагнацію, тому держава мала втручатися в економіку за допомогою непрямих методів регулювання - кредитно-грошового та бюджетно-податкового механізмів. Другий підхід передбачав, що держава має впливати на платоспроможний попит, який забезпечує зростання пропозиції, і, відповідно, виробництва за умови неповної зайнятості. "Попит створює пропозицію",- стверджують кейнсіанці на відміну від відомого Закону Сея - "Пропозиція творить попит" [17, с. 158].

Дж.М.Кейнс найбільш дієвим інструментом державного регулювання економіки вважав бюджетну політику. Йдеться передусім про прямі державні видатки на стимулювання ефективного попиту, а також про вилучення державних заощаджень за допомогою системи податків і позик, що в свою чергу призвело б до скорочення безробіття і інфляції та досягнення повної зайнятості.

У 70-х роках ХХ століття в неокласичному напрямі економічної науки виникла школа неоконсерватизму, яка була представлена трьома науковими теоріями: 1) монетаризмом (Чиказька школа на чолі з Мілтоном Фрідменом); 2) теорією раціональних сподівань; 3) теорією "економіки пропозиції. Особливе місце серед цих трьох теорій посідає монетаризм, який став реакцією на тривале ігнорування економічною наукою грошових факторів і їхнього впливу на розвиток інфляційних процесів. Зокрема, М.Фрідмен доводить, що циклічність економічного розвитку має грошову природу, а саме зростання грошової маси в обігу провокує інфляцію. На його думку інфляція - це грошовий феномен, а її основною причиною є форсована емісія грошей. Усі решта причини інфляції є похідними від емісії грошей, або такими, що потребують додаткової емісії. Конкретною формою реалізації монетаризму нині можемо вважати проведення монетарної, або грошово-кредитної політики чи політики управління пропозицією грошей. Остання є сукупністю заходів, за допомогою яких здійснюється вплив на стан грошового обігу і кредитної сфери з метою контролю і регулювання пропозиції грошей, процентних ставок, ринків капіталу тощо. Враховуючи, що погляди кейнсіанців і монетаристів формувалися за різних історичних умов, то суперечності між ними виникли не стільки за суттю, оскільки цілі в обох сторін досить схожі, як за формою, так як відрізняються здебільшого засобами досягнення цих цілей. Кейнсіанці в якості головного знаряддя впливу на національну економіку обрали інструменти фіскальної політики. Таким чином, основним предметом дискусії стало питання: хто і як має керувати економікою. У

найзагальнішому вигляді розбіжність у поглядах монетаристів і кейнсіанців можна сформулювати так: монетаристи переконані, що "великого брата" (так вони називають уряд) треба боятися, тому краще звести його вплив до мінімуму, керуючи національною економікою за допомогою монетарних інструментів; кейнсіанці ж кажуть, що "великого брата" треба вміло використовувати, впливаючи на стабілізаційні цілі через фіскальні важелі, а саме податки та урядові видатки. Докладніше, кейнсіанці, критикуючи монетаристів, вважають, що зміна грошової пропозиції обумовлює зміну норми позикового відсотка, а останній впливає на граничну ефективність капіталовкладень і на обсяг інвестицій. Зміна ж інвестиційних видатків призводить до зміни сукупного попиту, а це впливає на обсяг національного виробництва. В той же час, відповідно до теорії монетаризму, пропозиція грошей впливає на всі складові сукупного попиту, а не лише на інвестиційні видатки. Для того, щоб підтримати макроекономічну рівновагу і запобігти інфляції, регулювання грошової пропозиції має забезпечити таке зростання сукупного попиту, яке відповідає темпам зростання ВВП. Оскільки середні темпи економічного зростання в розвинутих країнах складають в середньому 3- 4 % на рік, то такими ж щорічними темпами повинна зростати і грошова емісія [13, с. 139].

Отже, жодна з теорій - кейнсіанство чи монетаризм - не можуть довести свою безумовну перевагу у формуванні фінансово-кредитної системи та форм державного впливу на національну економіку. Тому, закономірним стало виникнення школи "великого неокласичного синтезу", яка узагальнила теоретичні і практичні досягнення різних наукових концепцій та усунула протистояння між кейнсіанством і монетаризмом, і запропонувала третій тип макрорегулятора, який характеризується: 1) поєднанням стабільності державного управління (що є необхідним для задоволення суспільних потреб) і гнучкістю ринкового саморегулювання (що є потрібним для задоволення особистих потреб); 2) мішаним управлінням економікою, що дозволяє оптимально поєднувати вищі макроекономічні цілі: ефективність господарювання, стабільність економічного зростання, соціальну справедливість; 3) взаємодією регулятивних сил ринку і держави, які забезпечують рівновагу сукупного попиту і сукупної пропозиції та дозволяють подолати асиметричність концепцій кейнсіанської бюджетної стратегії і грошового феномену інфляції монетаристів.

Висновки. Отже, єдність фінансів і кредиту дозволяє подолати асиметричність у розумінні таких понять як «фінансово-кредитна система» та «фінансова система». Підтвердженням цього слугують різні моделі фінансових систем США, Японії та європейських країн, а також України.

Незалежно від моделі, формою прояву фінансово-кредитної системи є фіскальна та монетарна політики, теоретико-методологічну основу яких формують дві потужні наукові конструкції кейнсіанство і монетаризм.

Теоретичні і практичні досягнення наукових концепцій кейнсіанства і монетаризму щодо форм впливу фінансово-кредитної системи на національну економіку узагальнила та усунула протистояння між ними школа "великого неокласичного синтезу", засновником якої вважається американський економіст П.Семюельсон.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку передбачають, що головне завдання фінансово-кредитної системи полягає в поєднанні як суспільних, так і особистих інтересів та досягненні вищих макроекономічних цілей: ефективного господарювання, стабільності грошового обігу та економічного зростання, соціальної справедливості. Справжня соціальна держава - не та, яка допомагає слабким верствам населення і підтримує їх, а та, де такої підтримки потребують якнайменше.

Література

1. Грабинський І. М. Сучасні економічні системи : тексти лекцій / І. М. Грабинський. — Львів : Ред.-вид. відділ Львів. ун-ту, 1996. — 160 с.
2. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2-х кн. / С. М. Панчишин, І. В. Грабинська, Г. Я. Стеблій та ін. ; за ред. С. М. Панчишина і П. І. Островерха. — 3-тє вид., виправл. і доповн. — Львів : Априорі, 2017. — Кн. 1 : Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка. — 567 с.
3. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / М. І. Крупка. — Львів : Видавничий центр Львівського національного університету ім. Івана Франка, 2001. — 608 с.
4. Financial system Definition [Electronic resource] // OECD. Glossary of Statistical Terms. — Available at : <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=6189>.

5. Financial definition of financial system [Electronic resource] // The Free Dictionary. — Available at : [https://financialdictionary.thefreedictionary.com/financial+ system](https://financialdictionary.thefreedictionary.com/financial+system).
6. Семюелсон П. А. Макроекономіка / П. А. Семюелсон, В. Д. Нордгауз ; пер. з англ. за наук. ред. С. Панчишина. — Київ : «Основи» 1995. — 574 с.
7. Макконнелл К. Р. Макроекономіка / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю ; Тринадцяте видання ; пер. з англ. за наук. ред. Т. Панчишиної. — Львів : Просвіта, 1997. — 671 с.
8. Mishkin F. S. The economics of Money, Banking and Financial Markets / F. S. Mishkin. — Third Edition. — New York : Harper Collins Publishers, 1992. — 739 p.
9. A Financial System That Creates Economic Opportunities. Banks and Credit Unions [Electronic resource] // U. S. Department of the Treasury. — 2017. — June. — 149 p. — Available at : [https://www.treasury.gov/press-center/press-releases Documents/A%20Financial%20System.pdf](https://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Documents/A%20Financial%20System.pdf).
10. Krippner G. R. The financialization of the American economy [Electronic resource] / G. R. Krippner. — 36 p. — Available at : <https://economicsociologydotorg.files.wordpress.com/2015/01/the-financializationof-the-american-economy.pdf>.
11. Financial System Stability Assessment On Japan [Electronic resource] / International Monetary Fund // IMF Staff Country Reports. — 2017. — July 31. — 55 p. — Available at : <https://www.imf.org>.
12. Germany: Financial Sector Assessment Program-Financial System Stability Assessment [Electronic resource] / International Monetary Fund. Monetary and Capital Markets Department // IMF Staff Country Reports. — 2016. — June 29. — 118 p. — Available at : <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2016/12/31/Germany-Financial-Sector-Assessment-Program-Financial-System-Stability-Assessment-44013>.
13. Формування монетарної економіки і монетарної політики Національного банку України в контексті розвитку світової економічної теорії: монографія / авт. кол. ; за наук. ред. Т. С. Смовженко, Г. Я. Стеблій. - Київ : УБС НБУ, 2010. - 271 с.
14. The Financial Systems of the United Kingdom, Japan, and Germany [Electronic resource] // Money, Banking and Financial Institutions. — 26 p. — Available at : <http://highered.mheducation.com/sites/dl/free/0070914842/82454/CHAPTER28.PDF>.
15. Raport o stabilności systemu finansowego [Electronic resource] // Narodowy Bank Polski. — 2018. — Grudzień. — 152 s. — Available at: <https://www.nbp.pl/systemfinansowy/rsf062017.pdf>.
16. Сакс Дж., Пивоварський О. Економіка перехідного періоду: уроки для України / Дж. Сакс, О. Пивоварський. — Київ : Основи, 1996. — 124 с.
17. Інституційні засади формування економічної системи України: теорія і практика / за ред. З. Вагаманюка. — Львів : «Новий Світ-2000», 2005. — 648 с. *Стаття рекомендована до друку 24.05.2019* © Стеблій Г.Я., Тувакова Н.В.

References

1. Hrabynskiy, I. M. (1996). Suchasni ekonomichni systemy [Modern economic systems]. Lviv [in Ukrainian].
2. Panchyshyn, S. M., Hrabynska, I. V., & Steblii, H. Ya. (et al.). (2017). Analitichna ekonomika: makroekonomika i mikroekonomika [Analytical economy: macroeconomics and microeconomics]. (S. M. Panchyshyn, P. I. Ostroverkh, Trans.). Lviv: Apriori [in Ukrainian].
3. Krupka, M. (2001). Finansovo-kredytnyi mekhanizm innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy [Financial and credit mechanism of innovative development of the economy of Ukraine]. Lviv: Vydavnychiy tsentr Lvivskoho natsionalnogo universytetu im. Ivana Franka [in Ukrainian].
4. OECD. Glossary of Statistical Terms (n. d.). Financial system Definition. Retrieved from <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=6189>.
5. The Free Dictionary. (n. d.). Financial definition of financial system. Retrieved from [https://financialdictionary.thefreedictionary.com/financial+ system](https://financialdictionary.thefreedictionary.com/financial+system).
6. Semielson, P. A., & Nordhauz, V. D. (1995). Makroekonomika [Macroeconomics]. (S. M. Panchyshyn, Trans.). Kyiv: «Osnovy» [in Ukrainian].
7. Makkonnell, K. R., & Briu, S. L. (1997). Makroekonomika [Macroeconomics]. (T. Panchyshyna, Trans.). Lviv: Prosvita [in Ukrainian].
8. Mishkin, F. S. (1992). The economics of Money, Banking and Financial Markets. New York: Harper Collins Publishers.
9. U. S. Department of the Treasury. (2017, June). A Financial System That Creates Economic Opportunities. Banks and Credit Unions. Retrieved from [https://www.treasury.gov/press-center/press-releases Documents/A%20Financial%20System.pdf](https://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Documents/A%20Financial%20System.pdf).
10. Krippner, G. R. (n. d.). The financialization of the American economy. Retrieved from <https://economicsociologydotorg.files.wordpress.com/2015/01/the-financializationof-the-american-economy.pdf>.
11. International Monetary Fund. (2017, July 31). Financial System Stability Assessment On Japan. IMF Staff Country Reports. Retrieved from <https://www.imf.org>.
12. International Monetary Fund. Monetary and Capital Markets Department. (2016, June 29). Germany: Financial Sector Assessment Program-Financial System Stability Assessment. IMF Staff Country Reports. Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2016/12/31/Germany-Financial-Sector-Assessment-Program-Financial-System-Stability-Assessment-44013>.
13. Smovzhenko, T. S., & Steblii, H. Ya. (Eds.). (2010). Formuvannia monetarnoi ekonomiky i monetarnoi polityky Natsionalnogo banku Ukrainy v konteksti rozvytku svitovoi ekonomichnoi teorii [Formation of the monetary economy and monetary policy of the National Bank of Ukraine in the context of the development of the world economic theory]. Kyiv: UBS NBU [in Ukrainian].
14. The Financial Systems of the United Kingdom, Japan, and Germany. (n. d.). Money, Banking and Financial Institutions. Retrieved from <http://highered.mheducation.com/sites/dl/free/0070914842/82454/CHAPTER28.PDF>.
15. Narodowy Bank Polski. (2018, Grudzień). Raport o stabilności systemu finansowego. Retrieved from <https://www.nbp.pl/systemfinansowy/rsf062017.pdf>.
16. Saks, Dzh., & Pyvovarskyi, O. (1996). Ekonomika perekhidnogo periodu: uroky dla Ukrainy [Transition Economics: Lessons for Ukraine]. Kyiv: Osnovy [in Ukrainian].
17. Vatamaniuk, Z. (Ed.). (2005) Instyutyni zasady formuvannia ekonomichnoi systemy Ukrainy: teoriia i praktyka [Institutions principles of forming of the economic system of Ukraine: theory and practice]. Lviv: «Novyi Svit-2000» [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 24.05.2019

© Steblii H.Y., Tuvakova N.V.